

Het verwijt van de Efraïmieten

Tot nu toe hebben we met gemengde gevoelens naar Jeftha gekeken. Enerzijds een dapper man en iemand die zijn dochter heeft opgevoed met grote eerbied voor de Heer. Anderzijds iemand die God niet om vergeving kan vragen voor een onbezonnen belofte, en daardoor zijn dochter verliest.

Ook het laatste relaas over zijn leven roept gemengde gevoelens op. De overwinning over de Ammonieten is behaald, maar de strijd is nog niet afgelopen. Opnieuw¹ komen de Efraïmieten klagen over het feit dat zij niet werden uitgenodigd om mee op te trekken in de strijd. Een beetje begrijpelijk is dat wel, want Efraïm en Manasse (beiden zonen van Jozef) zijn broederstammen. Gideon kwam uit Manasse² en Gilead ligt tussen Efraïm en Manasse³, dus ook nu voelt Efraïm zich betrokken. Deze generatie Efraïmieten is echter feller dan de vorige, want ze dreigen zelfs het huis van Jeftha te verbranden.

Heel wat strijd onder christenen heeft niets te maken met een inhoudelijk principiële punt, maar is gewoon het gevolg van een te hoge eigendunk.

Stel dat er een conflict is tussen broeders, dan zou het normaal zijn om voor elkaar te bidden. En ook voor elkaars huizen, zodat die er niet onder gaan lijden.

“U en uw huis” is door de hele Bijbel een vast punt waar God Zijn zegen aan wil verbinden. Wat bezielt sommigen om zichzelf zó belangrijk te vinden dat hele huizen en zelfs gemeenten worden omgekeerd?

Jeftha's antwoord

In zijn antwoord gebruikt Jeftha acht keer het woordje “ik” of “mijn”. Hij doet alsof de strijd alleen om hem draaide. Gideon had in zijn antwoord waardering voor de inbreng van Efraïm. Daardoor zakte hun woede en stopte het conflict.

Jeftha heeft alleen maar oog voor zichzelf. Bovendien wekt hij de indruk dat hij hen wèl heeft uitgenodigd, maar dat zij niet kwamen. Die uitnodiging staat echter niet in de Bijbel, en wellicht is het voor Efraïm moeilijk om te achterhalen of Jeftha gelijk heeft.

Ook noemt hij dat hij zijn leven op het spel heeft gezet. Opnieuw een frappant verschil met Gideon, die dat nooit over zichzelf zei (alleen zijn zoon Jotam⁴).

Welk verwijt men mij ook moge maken, het is altijd de ‘kunst’ om de minste te kunnen zijn.

Ik hoef mezelf niet te profileren, en ook niet te verdedigen. Mijn persoon doet er niet toe.

Een veel voorkomend verschijnsel is ook het verwijzen naar uitspraken die niet zijn na te gaan, of die men eenvoudig is vergeten. Is het dan zo lastig om het meningsverschil te houden op een misverstand, en daarmee de zaak af te sluiten?

Het voegt ook weinig toe als ik verwijs naar mijn zelfopoffering. In vergelijking met totale en onvoorwaardelijke toewijding van de Heer⁵ is mijn opoffering beperkt. Er zit dus vaak een element van zelfverheffing bij.

De strijd tussen Gilead en Efraïm

Er is aan weerskanten geen verstandig woord gevallen, en dan is het conflict niet meer in de hand te houden. Jeftha roept de mannen van Gilead bij elkaar voor de strijd.

Gesteund door de overwinning op Ammon binden zij de strijd aan met Efraïm, een stam met een veel groter leger dan zij. Daar hebben zij dus moed voor nodig.

Bovendien blijken ze extra geprikkeld te zijn doordat de Efraïmieten hen ook nog eens uitmaken voor “gevluchte Efraïmieten”, alsof zij juist een gebrek aan moed zouden hebben. Een minachtende opmerking dus.

¹ Richteren 8 : 1

² Richteren 6 : 15

³ Richteren 12 : 4

⁴ Richteren 9 : 17

⁵ 1 Timotheüs 2 : 6

Jefta en zijn Gileadieten winnen, maar de Heer wordt niet geraadpleegd, laat staan dat Hij opdracht voor deze broederstrijd zou hebben gegeven.

In een conflict onder christenen wordt vaak nogal snel gereageerd. En al helemaal als er minachtende opmerkingen worden geplaatst. Die raken ons.

Maar wat zou de Heer gedaan hebben? Hoeveel minachtende opmerkingen kreeg Hij te horen? Vaak zei Hij niets⁶, en als Hij iets zei, waren genade en waarheid in evenwicht⁷.

Dat is bij ons niet vanzelfsprekend.

Daarom is gebed in een conflict onmisbaar.

“Sjibboleth” bij doorwaadbare plaatsen

Na hun nederlaag willen de Efraïmieten weer terug naar hun eigen gebied, maar daarvoor moeten zij de Jordaan oversteken.

Dat kan op plaatsen waar men door de rivier kan lopen. Maar daar houden de Gileadieten hen staande met de vraag: “ben je een Efraïmiet”? Zo ja, dan zou de persoon gelijk gedood worden. Dus ontkent hij.

Maar daar hebben de mannen van Gilead iets op gevonden. Een Efraïmiet spreekt het woord “sjibboleth” uit als “sibboleth”. Daarmee verradt hij zijn afkomst en wordt hij alsnog gedood.

- de Jordaan

De Jordaan heeft een geestelijke betekenis voor ons geloofsleven als christenen.

Het is de grensrivier die Israël moet oversteken om het beloofde land binnen te gaan. De priesters blijven met de ark op het midden van de Jordaan staan, totdat het hele volk is overgetrokken⁸.

Aan de overkant volgt de besnijdenis in Gilgal, want dat was in de woestijn niet gebeurd⁹.

⁶ Zefanja 3 : 17

⁷ Johannes 1 : 17

⁸ Jozua 4

⁹ Jozua 5 : 1 - 12

In de brief aan Kolosse lezen wij iets vergelijkbaars over ons.

Wij leven nog op aarde, maar hebben de dingen te zoeken die boven zijn, waar Christus is, ons leven¹⁰.

De grens tussen deze beide omgevingen is de dood en opstanding van Christus, èn het feit dat ik met Hem gestorven en opgestaan ben¹¹.

- doorwaadbare plaatsen

Wat maakt het mogelijk dat we elkaar als christenen ontmoeten? Is dat eenstemmigheid over een bepaalde leer? Nee, in de Bijbel lezen we maar over één fundament waarop we elkaar als christenen aanvaarden, en dat is ons persoonlijke deel aan de dood en opstanding van de Heer Jezus.

Daarover moeten de vragen gaan als we op een doorwaadbare plaats bij elkaar komen.

De avondmaalsviering is zo'n ontmoetingsplaats. Daar is elk kind van God welkom, die persoonlijk deel heeft aan het verlossingswerk van de Heer Jezus en daarover geen dwaalleer heeft.

- “sjibboleth” of “sibboleth”

In de praktijk blijken er echter sjibbolets te bestaan, dus onderwerpen waarover we verschillend kunnen denken, maar die absoluut geen reden mogen zijn om b.v. iemand van het avondmaal te weren.

Wat te denken van “de doop”, of “visie op het duizendjarig rijk”, of “toekomst van Israël”, en dergelijke?

Allemaal onderwerpen waarin men verschillend kan zijn opgevoed, en waar men dus verschillend over spreekt. Maar stuk voor stuk geen reden om elkaar van het avondmaal te weren.

Daarmee wordt het verslag over Jefta afgerond. De balans na zes jaar is een

¹⁰ Kolosse 3 : 1 - 4

¹¹ Kolosse 2 : 11 - 15

overwinning over de Ammonieten, maar ten koste van zijn dochter en 42.000 broeders.

De legers van de stammen van Israël worden minstens drie keer geteld.

De tellingen in Numeri vinden plaats vóór de tijd van de richteren. Het leger van Efraïm is dan hoogstens 40.500 man groot¹². In de dagen van Jefta is hun leger dus groter dan ooit tevoren.

Hoeveel zullen er overgebleven zijn na de slachting aan de Jordaan?

Zou het mede aan Jefta te danken zijn dat hun leger gehalveerd is bij de kroning van David in Hebron¹³?

We kunnen in eigen ogen het grootste gelijk hebben, en een broederstrijd winnend afronden, maar de verdeeldheid kan toenemen en de kracht gehalveerd worden. Iemand zei eens: "je kunt een twistgesprek winnen, maar een broeder verliezen".

Na Jefta

Na het bloedvergieten onder Jefta volgt nu een periode van 25 jaar leiderschap in rust en vrede onder drie richters, over wie maar weinig bijzonderheden staan. Het is vergelijkbaar met de periode na Abimelek, want de kenmerken van Jaïr komen terug bij Ibsan en Abdon.

Ibsan

Ibsan woont in Bethlehem (= "broodhuis") en heeft 30 zonen en 30 dochters. Voor elke zoon en elke dochter zoekt hij een huwelijkspartner. Hij sterft in Bethlehem. Meer vertelt God niet over hem.

De betekenis van zijn naam is onzeker.

Ons Bethlehem, ons broodhuis, wijst op de manier waarop God gelovigen wil voeden met het brood des levens¹⁴, met de Heer Jezus Zelf.

Zo wil Hij onze huizen zien. Als er kinderen geboren worden, dan is het Zijn bedoeling dat we hen opvoeden voor de Heer¹⁵.

En als zij op zoek gaan naar een levenspartner dan is het de bedoeling dat het iemand is die de Heer Jezus kent, en die met Hem wil leven.

Elk kind verdient evenveel zorg en liefde.

Als dat thuis zo gebeurt dan kan het zijn dat de Heer ons zorggebied uitbreidt naar de gemeente van God¹⁶. Wat is het nodig om op elkaar te letten in oprechte en liefdevolle zorg¹⁷.

Elon

Elon (= "sterk, eik") komt uit de stam Zebulon (= "woning"). Van hem kennen we alleen zijn naam en zijn stam. Maar als er niets meer van hem gezegd hoeft te worden, dan is dat veelzeggend.

Er zijn van die gelovigen (vandaag gelukkig ook nog!), waar je gewoon eens tegenaan kunt leunen, op wie je kunt bouwen, die je kunt vertrouwen, enz. Daar zijn geen bijzonder gaven voor nodig. Het is de geestelijke volwassenheid van iemand die gewend is om in geloof te leven. Dat kan iedere gelovige worden, die zich door de Heer laat opvoeden¹⁸.

Abdon

Met Abdon (= "dienstbaar") komt er eindelijk een richter uit Efraïm, de stam die zo graag wilde meevechten, maar tot nu toe buiten spel bleef!

Hij presteert zelfs meer dan Jaïr, want hij leert zijn 40 zonen en 30 kleinzonen(!) rijden op ezelhengsten.

Wat mooi als de eigendunk plaats maakt voor dienstbaarheid. Dat heeft generaties lang een zegen tot gevolg, zowel in het eigen gezin als in de familie van God.

¹² Numeri 2 : 19 (40.500 man)

Numeri 26 : 37 (32.500 man)

¹³ 1 Kronieken 12 : 30 (20.800 man)

¹⁴ Johannes 6 : 33 - 58

¹⁵ Efeze 6 : 4

¹⁶ 1 Timotheüs 3 : 5

¹⁷ Hebrëeën 10 : 24

¹⁸ Jesaja 61 : 3

Het is belangrijk om jonge gelovigen er op te wijzen om zorg voor elkaar te hebben. Dat lukt niet bij iedereen.

Paulus heeft verschillende jonge gelovigen opgevoed als zijn eigen kinderen, maar alleen van Timotheüs schrijft hij dat hij niemand kent die zó trouw de belangen behartigt van andere gelovigen als hij¹⁹. Een enkeling noemt hij zelfs "metgezel" (letterlijk: jukgenoot)²⁰. Dat is dus iemand die Paulus gebukt zag gaan onder de vele zorgen²¹, en naast hem ging lopen om het samen te dragen.

Al deze voorbeelden lijken op ons enige echte Voorbeeld. De Heer Jezus is bij uitstek Degene die Zich dienstbaar heeft gemaakt en Zich daarbij heeft vernederd. Allereerst doordat Hij Mens werd, en daarna doordat Hij slaaf werd en in pure gehoorzaamheid Zich liet vernederen tot de kruisdood²². Die gezindheid is onze norm.

¹⁹ Filippi 2 : 20

²⁰ Filippi 4 : 3

²¹ 2 Korinthe 11 : 28

²² Filippi 2 : 5 - 9